

УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН

ОРГАН СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ
СЕЛЯН-ЕМІГРАНТІВ

ПЕРША РІЧНИЦЯ

20 листопада 1946 року минає перша річниця дня заснування Української Спілки Селян-емігрантів в таборі "Сомме-Казерне" міста Аугсбургу.

Життя українських скитальців, зібраних восени минулого року з усіх усюд до таборів "НРР"и, вимагало взаємопізнання і об'єднання національну громаду, щоб спільними зусиллями домогтись права азилу як політичним емігрантам і зберегти себе від загибну.

Український Допомоговий Комітет, що виник з ініціативи найактивніших серед нас громадських діячів, став організуючим центром, під захист якого стінались джедолені скитальці. Чим більше старачь в їх захисті перед американськими чинниками проявляв Комітет, тим більше людей прибувало під опіку такого Комітету для влаштування в таборах.

Адміністрація табору призначена Українським Комітетом, потребувала працівників, нових і нових організаторів для забезпечення розвитку всіх ділянок громадського життя і в першу чергу культурного шкільництва.

Зростало скупчення, збільшувались вимоги, а потрібних працівників не легко було вичикувати і розпізнавати серед тисячного загалу. Громадськість сама зарадива цьому, взявшись до організації професійних спілок за захом. Так була створена Громада Науковців, Учительська Спілка, Інженерна Спілка, а за тим і Селянська Спілка.

Заснування Української Спілки Селян-емігрантів, професійно-станочого об'єднання селянства табору зустріло відтримку вже існуючих спілок та організації. Ініціативна група на своїй нараді від 3.X.45 року обговорила мету та завдання спілкового об'єднання селянства і, заручившись дозголом та підтримкою Допомогового Комітету, обрала комісію для складання проекту складання проекту Статуту Спілки. 10.X.45 року на загальних зборах ініціативної групи, де вже було 53 ч., обговорено проект Статуту, підготований комісією, і ухвалено подати його Управі Табору для погодження.

Управа Табору, здержавши проект Статуту, не породилась з визначенням спілки як професійно-станочого об'єднання селянства і домогалась гідпорідних змін проекту Статуту на засадах професійної спілки. Після довгих зполінань, нарешті, 20.XI.45р. було дозволено скликати загальні збори селян, фундаторів спілки.

В загальних зборах взяло участь 155 осіб. Обговоривши проект Статуту по розділам, загальні збори внесли до нього незначні доповнення та зміни і одностайно затвердили Статут професійно-станової Селянської Спілки та обрали керівні органи Спілки, Управу, Ревізійну Комісію і Товариський Суд.

Управа Селянської Спілки приступила до роботи по об'єднанню селян і окремо Селянська Спілка зросла до 400 членів.

Управа також зацікавилася і допомогла селянству інших таборів /Ногий Ульм, Чаплсфельд/ заснувати і в себе Селянську Спілку за тм же Статутом.

Поширення мережі Селянської Спілки дало змогу за підтримкою ЦПУЕ сформувати 23.11.46 року Обласний З'їзд Селянських Спілок для узгодження їхньої діяльності у виконанні завдань Селянської Спілки на еміграції. З'їзд затвердив типовий Статут Спілки і обрав Управу Обласного Об'єднання Селянської Спілки для керівництва своїми осередками в таборах Швабії. Завдання об'єднати українське селянство на еміграції в професійно-станову спілку натрапляло раз- у - раз на труднощі й перешкоди, які не легко було переборювати. Діловши до порозуміння з ЦПУЕ, типовий Статут Селянської Спілки був переданий і до інших таборів американської а також і британської та французької зони. В більшості таборів Селянські Спілки вже засновані, створено два Обласних Об'єднання /Аугсбург, Мюнхен/, але за теперішніх умов об'єднати селян-емігрантів всіх таборів у Селянську Спілку не було змоги. Це під силу здійснити тільки при безпосередній і діяльній участі ЦПУЕ. Об'єднати селян-емігрантів у професійно-станову Селянську Спілку в інтересах цієї української еміграційної громадськості. Серед нашої еміграції селянство становить найчисленнішу /75%/, найпрацевдатнішу, але найменш організовану суспільну верству, що почасти й досі зберігає деяку інертність до загальної справи, оте застали і згубне - "моя хата з краю, я нічого не знаю". Позбутись цієї спадщини минулого українські селяни емігранти зможуть тільки тоді, коли об'єднаються в Селянську Спілку, яка в співпраці з усіма громадськими організаціями повинна здійснити такі основні завдання: фізично і морально зберегти себе на чужині, охороняти ед.чужинецького шляху свої здорові морально-культурні надбання й традиції українського народу, гідно репрезентувати український народ перед чужинцями, рихтувати й підтримувати свій національно-культурний піллянь та укріплювати державницький світогляд і набувати та підтримувати фахові знання, необхідні закордоном.

Об'єднання українського селянства на еміграції в Селянську Спілку треба і далі продовжувати поруч з проведнням національно-виховної роботи та фахової підготовки серед членів .

уже існуючих осередків Селянської Спілки. В цій роботі леде перед Селянська Спілка табору Сомме-казерне в Аугсбурзі. Своєю діяльністю вона заняла належне місце в громадському житті табору. За пройдений рік Селянська Спілка організувала читання 59 лекцій на різні теми, переважно з історії національно-державних визвольних рухів України за пляном культурно-освітньої комісії Спілки. Члени Селянської Спілки сповнені великої рідчності й пошани до тих науковців, що співпрацювали з селянством передавали їм свої знання, підносили його національну свідомість та культурно-освітній рівень.

Заходами Селянської Спілки були засновані курси молочарства, городництва й пасічництва. По закінченні цих курсів до сотні селян набули новий сільськогосподарський фах. Також багато селян закінчили шоферські та інші фахові курси, організовані Управою Табору.

Роботу по перекваліфікації селянства і набуття нових фахів потрібно ще більш посилити в зв'язку з очікуваним переселенням з Німеччини. Куди переселятись і як організувати переселення громади, цим займається ЦПУЕ, що дбає про добро та долю української еміграції. Започаткована ЦПУЕ переселенча акція старить перед Селянською Спілкою нові завдання - в наступному другому році своєї діяльності посилити роботу не тільки по об'єднанню селян емігрантів у Селянську Спілку, підвищенню національної свідомости, культурно-освітнього рівня та придбання фахових знань, а й організувати взяти участь у підготовці до переселення, в якому приділяється селянству поважне значіння.

Сі.

РЕАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ПЕРЕСЕЛЕННЯ.

Деякі держави вже розпочали плянувати переселення де-Пі і еміграції різних країн. Але ці перші кроки ще досить не рішучі. Взагалі можна сказати, що Об'єднані Нації що до вирішення цього болючого питання великої активності не проявляють. Проте можна з певністю заявити, що тривалий мир в Європі без позитивного розв'язання цього питання немислими. На сьогоднішній день Південно-американські держави і то далеко не всі виявили своє зацікавлення до масової імміграції, особливо рільників до їх країн. Крім цього окремі держави як Південна Африка та Австралія серйозно вивчають питання імміграції.

Найбільше зацікавлені цією справою і вже зробили конкретні заходи що до імміграції, головчо рільничої, Південно-Американські держави: Бразилія, Аргентина, Парагвай, Венесуела

І Чилі. Ці заходи та еміграційні умовини на підставі урядових вісток та листів консульських чинників сьогодні виглядають так: Г р б з и л і я. Уряд Бразилії згодився прийняти 100.000 переселенців, які не заперечуватимуть проти асиміляції. Відповідно до цього уряд оголосив новий іміграційний закон, про який з офіційних джерел маємо такі інформації. Переселенці - рільники зобов'язані до двох років працювати на фермах бразилійських громадян, щоб ґрунтовно заізнатися з тамешнім рільництвом і рільничими культурами. Переселенці не можуть мешкати у містах, а лише на селах - фермах. Це саме відноситься і до ремісників. Переселенці не можуть творити своїх національних осель - колоній, мати своїх національних шкіл, організацій і преси. На підставі цього закону перестали виходити українські часописи.

А р г е н т и н а. Новий аргентинський іміграційний закон саме тепер обговорюється в парламенті, очевидно незабаром його буде оголошено. Відомо, наприклад, що аргентинські націоналістичні кола гостро виступають проти організації чисто національних осель. Деякі ж, більш тверезі голоси, кажуть, що не слід йти слідом за Бразилією, а навпаки, треба доброзичливо ставитись до переселенців. Взагалі Аргентина - свободолюбива держава. Вона не знає національного гніту, не забороняє видавати національними мовами поселенців пресу, провадити навчання рідної мови в школах. Проте молодь мусить вчити обов'язково в школах державну аргентинську - еспанську мову. Досі в Аргентині не було окремих державних установ, які б займалися розселюванням поселенців на місцях. Цією справою керували різні компанії та банки, які видавали переселенцям потрібні кредитові позики для розбудування їх господарства. Для організації свого господарства переселенець мусів мати невелику суму грошей, яка вистарчало б йому на будову хати й закуп найпотрібнішого знаряддя, як лопати, мотики, сокири, плуга тощо. Для заупу іншого знаряддя, а також засівного зерна переселенець діставав позик, яку сплачував не грішми, збіжжям після жнив.

Переселенець рівно ж мусів мати невелику суму грошей на купівлю землі, звичайно 15% від її загальної ціни. Кожний міг купити скільки бажав. Решту грошей переселенець сплачував річними ратами, впродовж 15 до 49 років, залежно від місцевого звичаю. Звичайно переселенці купували 20 і більше гектарів. Як нам відомо в Аргентині зараз провадяться наради в справі допомоги переселенцям - рільникам, щоб вони яконайскорше стали самостійними господарями. для цього конче потрібні значні кредити. В зв'язку з цим Аргентиняє плянує допустити кілька сот тисяч переселенців в продовж короткого часу. Ця кількість

переселенців є частиною десятилітнього плану, який передбачає переселення біля 4 мільйонів людей на терен Аргентини.

Поселенці компанії і банки, власники великих обширів вільної землі та деякі великі поміщики давали поселенцям: одну - дві, 2 - 4 кози, 1 - 2 свині, 8 - 10 курей та харчі до перших жнив. Без цього селянин не зможе розпочати свою працю. По правді Аргентинський уряд цим ділом не займався, але новий Закон має передбачати таку допомогу переселенцям. Однак Аргентинська влада гадає: кошти цієї допомоги віднести на міжнародній зоні допомоги Д.П., що його мають затвердити Об'єднані Нації.

В справі іміграції до Аргентини, крім інформації Українського Допомогового Комітету в Аргентині маємо ще інформації від аргентинських консулятів в Шюіху і Антверпені. Недавно, був у Френкфурті представник аргентинського консуляту в Антверпені, який у відповідних установах американської зони вивчав, хто і скільки осіб Д.П. бажали б імігрувати до Аргентини. Цей представник мав розмову з різними еміграційними національними делегаціями, вивчав різні питання щодо переселення. В основному розмова і переговори з ним зводились ось до чого:

1. Аргентинський уряд не хоче провадити переговори з кожним переселенцем зокрема, а лише з їх національними представниками і окремими групами понад дві тисячі осіб.
2. Уряд зацікавлений в тому, щоб наwerbувати якнайбільшу кількість переселенців.
3. Подробшиць про переселювання і допомогу, представник аргентинського консуляту зараз не може подати, а лише після повернення його з Аргентини.

З іншого джерела нас повідомляють, що аргентинські великі землевласники дуже зацікавлені в якнайскорішій колонізації їх великих просторів поселенцями і вже розпочали відповідну акцію в Європі.

П а р а г в а й. 6-го червня 1946 року парагвайський уряд схвалив постанову, якою дозволяється виїзд до Парагваю 100.000 українських емігрантів з Німеччини та Європи, з тому числі 80% селян і 20% інших професій. Візи на виїзд будуть видаватися безкоштовно. В відомості, що ця постанова уряду вийшла в світ, док ініціатори та клопотань деяких українців, що живуть від довшого часу в Парагваї.

Нещодавно ми одержали листа і текст оголошення до редакції наших пресових органів від українського адвоката м-ра Палашевського з Ліндау, який повідомляє, що дістав пригальне доручення від свого приятеля в Парагваї провадити запис бажаючих їхати до Парагваю з Німеччини. Він попереджує у тому листі, що в Парагваї тропічний дуже важкий для наших людей клімат і кожен, хто хоче туди їхати мусить добре над цим зостановитися. Зрештою деякі українці, що живуть там донше, доробилися великого мастку. В Парагваї є окремі місцевості де клімат менше шкідливий для наших людей. З цього випливає, що справа з переселенням до Парагваю може бути з'ясова лише після точного визначення місцевостей, в яких могли б наші іммігранти поселитися, а також в деталях їх умов імміграції.

Ч і л і. Досі нам лише відомо, що чилійський уряд та чилійський гіпотечний банк розробляють тепер поселенчу програму в Чилі та

почали підготувати у працю для прийняття великої кількості переселенців. Проте конкретних даних ще немає.

Венецuela. Венецуельський уряд згодився прийняти необмежену кількість переселенців - рільників, а також робітників різних галузей. Умови переселення ще невідомі. Інформації подамо після закінчення переговорів з представниками венецуельського уряду. Переїзд до Венецуели мав би бути коштом держави.

Канада. За відомостями українських канадійських газет, уряд погодився на переселення 10.000 рільничих родин до Канади передбачаючи обгосподарювати 10,8 мільона гектарів землі.

Канада, за заявою Сенатської Комісії, гостро потребує рільничих, промислових та допоміжних робітників, ремісників, яких мали б випробувати в нових ремісничьких робітах, а також ремісників - майстрів, що могли б працювати в самостійних робітах. Крім того Канада хоче прийняти науковців і техніків різних галузей. Однак мусимо зазначити, що канадійський уряд офіційно ще не видав відповідного розпорядження. Ми одержали один приватний лист з Канади від 16 серпня ц.р., де пишеться, що до Канади почали впускати, але не загалом, а тільки батьків, неодружених дітей до 18 років життя, небожів та небог до 16 літ, а також тих, що мають гроші купити собі зарму, або коли рідні чи-то знайомі їм уплять або подарують. Однак ми сподіваємося, що десь восени право на в'їзд до Канади стане поширеним і на інші особи.

"Переселенець" ч.3.

Григорій Сагайдак.

Н. Е. В. М. И. Р. У. Д. І. С. М. І. Й.

... для України

Будем жити й померати!

В. Саміленко.

Українське селянство найбільше потерпіло від "опікунів" усної мистецтва, але лишилось непереможеним. Його вороги не приспали і не розбили. Воно було і є могутнім потенціалом, справжнім носієм рідної мови та лицарсько-козацьких традицій України.

Українське селянство має свою інтелігенцію і в тяжкі часи України дало великих провідників, безсмертних синів своєї нації, як Тарас Шевченко, Франко, Гетьман та багато інших. Генеральний національний поет і пророк України Тарас Шевченко заповідає нам: "Борітеся, добровіте!", а Іван Франко підкреслював: "Лиш боротись, значить жити!". Він говорив: "Я бачив відмалечку, що нашому селянству ніщо не приходить без важкої праці; пізніше я пізнав, що і нам усім як нації ніщо не поїде дарма, нам нівідкого ніякої ласки не надіятися. Тільки те, що здобудемо своєю працею, те буде справді наше надбання, і тільки те, що з чужого культурного добра присвоємо собі також власною працею, стане нашим добром".

Гасла Шевченка і Франка перетворив бур у дійсність Симон Петлюра - найбільший і найдостойніший син України, Президент Самостійної Соборної Української Народньої Республіки і Головний Отаман її війська. Провідник українського народу.

Його ім'я стало символом української визвольної боротьби. Він досяг своєї мети, яку перед собою поставив:

"Стати справжнім лицарем духа України, буде моїм ідеалом".

І Симон Петлюра став справжнім лицарем, він став духом народу українського. Він був здобув В о л ю У к р а ї н і, незалежність і соборність, найбільший ідеал за який бореться наш народ на протязі століть.

Москалі - вороги різної масти намагалися очернити і заплямувати Симона Петлюру, а разом з ним і весь національно-державницький рух та український народ.

Але це їм не вдасться зробити. Ідеї, заповіти і гасла Петлюри, осяячені його дорогою, мученицькою кров'ю, за справу визволення України, живуть і вічно житимуть в українському народі. Наш обов'язок розпочату ним справу продовжити і закріпити і тим сповнити заповіти великих синів українського народу - Шевченка, Франка, і Петлюри.

В усіх змаганнях за волю і незалежність України, селянство приймало найбільшу участь. І в майбутній визвольній боротьбі наше селянство, окрилене ідеями своїх великих синів, безсмертних лицарів України - прийде до остаточної перемоги. Ми твердо віримо в це. Ми віримо в свої сили і в те, що Україна відродиться. Вже недалеко той час, коли український народ візьме свою долю в свої руки, скине ганебне ярмо колоніального раба - невілника і стане справжнім господарем своєї української землі і своєї долі. Тоді відродиться, встане на міцні ноги і вічно буде жити могутня Українська Соборна Держава.

Тому сьогодні тут, на еміграції, ми мусимо працювати для визволення і відбудови України.

Визволення України - єдина наша мета, ми гіримо сподом, що вписані на могилі С.Петлюри "Минулому й майбутньому України вірні до кінця".

Олекса Рань.

§ § §
§

Де плигуть нучерягі лани,
Де гітрець пустуном проживає,
Там я музики вчивсь у гесни
І збагачував серце безкраю.

Задивлявсь у величну блакить,
Намагавсь розгадати дороги.
Так хотілось усе зрозуміть,
І ступить за буденні пороги.

І хоч ранки сурорі, бої,
Замість щастя - настирливе треба -
Та думки не замовили мої,
Та мій погляд із ясністю неба.

Не спинюся ніколи. О, ні!
Ч бажаннями юний донині.
Назавжди я віддався весні:
В неї очі правдиві і сині.

Хоч не знаю - дійду до мети,
Чи лишусь тільки прагнучим літом -
Ти народжене, серце, цвісти,
Щоб не бути в житті пустоцвітом.

И Б В І В І.ХІ. 1918 року.

Перша світова війна, привівши Російську і Австро-Угорську імперії до розгалу, відкрила українському народові шлях до створення своєї суверенної держави. З початком революції 1917 року в Росії Україна створила свій верховний орган влади - Українську Центральну Раду. Україна мала свій Уряд. - Генеральний Секретаріят, своє військо і 1918 рік, ознаменований IV Універсалом, Члутами, переходив у завзятий боротьбі українського народу з навалюю червоно-більшовицької Москви, що прагнула по-давньому перетворити Україну в свою колонію.

В той же час на Західньо-українських землях в Галичині і Буковині, тодішньому П'ємонті національно-Державного відродження України, з розпадом Австро-Угорської імперії, в складі якої вони перебували, Західньо-український народ вирішував свою долю на власні сили.

Серед бурхливих подій самовизначення народів буб. Австро-Угорщини у Львові 19 жовтня 1918 року відбулись Українські національні Збори, які зваживши на тодішні перепони до з'єднання українських земель, проголосили незалежність Західньо-Української Держави і обрали верховний орган влади - Українську Національну Раду.

Це проголошення викликало велике захоплення, а до того ж виявлення прагнень українського населення поскорити з'єднання всіх українських земель в одну суверенну державу. Та наступні події відстоячили з'єднання, бо поляки, формуючи тоді свою державу проголосили і територію Галичини в складі Польської держави. Чазривав конфлікт, який мав вирішити, хто буде господарем в Українській Галичині. Українська Національна Рада змагала до передняття влади мирним і легальним шляхом. А коли виявилось це не можливим, то довелось вжити революційного способу, щоб не допустити поляків до захоплення в Галичині влади від уступаччої австрійської адміністрації.

У Львові знаходились тоді значні військові сили Українських Січових Стрільців і українські старшини запропонували свою допомогу Українській Національній Раді перебрати владу. В четвер 31 жовтня відбулось вечірнє засідання У.Н.Ради на якому призначено Отамана Дмитра Витовського командантом українського війська. Дня 1 листопада о 3-ій годині ранку українські старшини вдалися до касарень українських військових частин і оголосили, що від нині верховна влада в руках У.Н.Ради і її наказам підпорядковане все українське військо. Старшин - мужицтві замісно на українців. До виконання наказу У.Н.Ради військові відділи приступили негайно і незабаром обсадили намісництво, команду міста, пошту, телеграф, залізничні двірці. Австрійського намісника інтерновано. В місті оголошено відозву У.Н.Ради до населення столиці про обняття нею влади на основі права народів на самовизначення.

Полякам та горожанам інших національностей гарантувалось забезпечення прав національних меншостей.

Слідом за Львовом пішли і інші міста та містечка Східньої Галичини. Українські воїни дня 1 листопада обняли у владу У.Н. Раду Коломию, Снятин, Станіславів, Жолкру, Золочів, Тарнопіль.

Поляки, заскочені цими заходами, не погодились з У.Н. Радою на мирне розв'язання конфлікту і вдалися, як і румуни в Буковині до застосування збройних сил для досягнення своїх загарбницьких домагань.

День 1-го листопада у Львові минув розмірно спокійно, а на другий день в околицях ролорного двірця з'явилися польські відділи легіонерів і відкрили рушничний огонь проти Української охорони. Пострілами з поодиноких домів і дахів польські цивільсти допомагали своїм легіонерам. Український відділ примушений був опустити двірець і поляки поширили свій операційний терен.

В місті запанував стан облоги. Населення похвзалось в будинках, а вулицями снували військові патрулі. По кількох днях польські відділи зайняли західню частину міста, а українські, середмістя і східню частину. Львів став тереном завзятої боротьби.

До рушничної і кулеметної стрілянини не загалась приєднатись і артилерія.

У.Н. Раді в умовах воєнних дій довелось буди і законодавчим і виконавчим органом влади, доки 9-го листопада удалось створити уряд - Тимчасовий Державний Секретаріят. На чолі з доктором М. Левицьким. На другий день У.Н. Рада затвердила уряд і, прямуючи до здійснення ідеалу цілаї нації, прийняла одноголосно таку постанову: "Українська Національна Рада, як найвища влада українських земель буршої Австро-Угорської монархії, в змаганню до здійснення національного ідеалу всього українського народу, доручає державному секретаріятові поробити потрібні заходи для з'єднання всіх українських земель в одну державу". В тих же днях героїчної боротьби львівського періоду У.Н. Радою було ухвалено тимчасовий основний закон про державну самостійність, тимчасовий закон про адміністрацію З.У.Н.Р. і закон про судівництво.

А боротьба ставала все жорстокішою, ворожий наступ настирливішав. Днями й ночами лунали рушничні сальви, важкі артилерійські стрільна торощили міцні мури, падали жертви, лилась кров.

До того ще настав і голод, особливо на боєвій лінії. Започатковані переговори гідволікались поляками і тільки 18 листопада з гуманітарних мотивів заключено завішення зброї на 48 годин, опісля продовжене ще на один день.

Саме в тім часі поляки одержали сильну підшору. Дня 21 листопада з Перемишля прибули польські панцерні поїзди і вступили в бій. Українське військо знесилене трьохтижневою боротьбою, вже не здатне було протистояти свіжим боєвим формаціям ворога. Українському військові грозило оточення. Тому вночі з 21 по 22 листопада українське військо опустило Львів, відійшовши в східнім і північним напрямі.

Львів перейшов до польських рук. Так закінчилась героїчна львівська доба боротьби за українську державність.

Відтоді український народ на всіх просторах своїх земель не одну славу перемогу здобував над своїми ворогами. Та зазнав і поразок від переважаючих сил загарбників.

Врешті, знесилений знову потрапив у неволю, зносив і тепер зносить гніт тиранії окупанта. Але національно-визвольної боротьби український народ не припиняв і не припинить до одержання перемоги, доки не здобуде і відродить свою державу!

В історії визвольних змагань України львівська доба героїчної боротьби українського народу за своє право на самовизначення, і досягнення тоді державно-творчі здобутки залишаються незалежно великим вкладом у будівництві української державности.

І листопада 1918 року у Львові завершилось 22 січня 1919 року у Києві актом з'єднання українських земель в одну Українську Соборну Державу.

Пам'ять героїв, полеглих у змаганнях за здійснення цього національного ідеалу України кличе нас до боротьби за Відродження Соборної Суверенної Держави Українського Народу.

С-о.

В ДЕНЬ Листопада.

І знов - котрий це вже раз?
Зішлися ми в одній родині,
Щоб пом'януть той славний час,
Коли в офіру батьківщині
Себе принесли кращі з нас...

У бурях дикої війни
Валились трони і держави,
Наподіг славні сини
Вже розбивали кайдани
В потоках крові, блисках слави.

І наші лицарі у біл
Ішли за волю України.
Замаяв прапор дорогий
В огнях юнацьких буйних мрій,
В піснях "Червоної Калини"

21 листопада їх вишикувано перед братньою могилою в полі недалеко від містечка Газару. В останню хвилину представник ЧИ обіцяв їм - козакам української армії помилування, якщо вони згодяться вступити на службу до ворога для боротьби з "бандитами", сеюто повстанцями, що боролись за волю. На цю ганебну пропозицію відповів за всіх козак 6-ої дивізії Шербак: "Ми бачимо, що нас чекає, і ми не боїмося смерти, але до вас еяжити не підемо!" Цього слова підтримало однодушне козацьке "Слава!" з 339-ти грудей і залунав потужний спів: "Не вмерла Україна.....!" Розляглась команда. Підполковник Кузьменко ще встиг виголосити: "Народ український! Слухай гідно су своїх вірних синів! Ти коли сь віддячиш за нас..... Хай живе.....! Затріскотіли кулемети і полмлася кров.

На все це дивились українські селяни, яких зігнали навмисно з довколишніх сіл, щоб вони були свідками того, як карать ворогів московсько-більшевицької влади в Україні.

Там вмирали за Україну найкращі її сини. І їх кров пролилась не даремно. Герої Газару шкрили себе негмирущою славою. А їх лицарська смерть ствердила негмиручість вільнолюбного козацького духу української нації.

"Дух, що тілю єсь до бою,
 Рає за поступ, щастя й бою,
 Він ще гире, він ще не смер!" /Спр./ І ввічно житиме в українському народі.

В роки визвольних змагань ідея Української Незалежної Державності, за яку життя віддали герої Газару, ще не були так усвідомлені всією українською суспільністю, зокрема селянством. Соціальні класи, навіть демократичні більш припадали народним масам до вподоби, бо вони відчували їх безпосереднім потребам і щоденним турботам. І тільки дальші події піднесення життя переконали, що тільки національно-державне визволення може принести і соціальне визволення. Чуживецьке ярмо завжди: всьди принісуть тільки ганебні пизиси, а той знищення поневоленого народу, а справедливий соціальний лад може здійснитись тоді, коли настане "в своїй хаті - своя правда і воля."

Цього висновку дійшов тепер не один з безучасних спостерігачів минулих національно-визвольних змагань.

Поневіряючись в колгоспному рабстві і зносячи страхіття большевицького терору не одному приходило на думку, що герої Газару і всі, хто життя віддав у згоотьбі за Українську Державу вмирали одночасно і за національне і за соціальне визволення українського народу.

Схиляючись перед героїчним подвигом героїв Газару, ми повинні прагнути, щоб дух Газару керував всіма чинами українського

суспільства. Го зрозуміло, якби в роки визвольних змагань дух Газару; пільчолубивий мозаїчний дух української нації опановував усім українським народом, то Україна не знала б тих страхить голоду і кривавого терору, що їх накинув їй московсько-більшевицький загорбник. Щого не було б, та й ми не сиділи б тепер на таборах на чужині.

Наука історії не легко дається народові. Та вже наближається час, коли Україна, надхненна подвигами героїв Крут, І-го листопада, Газару і Хусту зростуть нові героїські чини, що зіллуться в єдиному національному зусиллі, яке завершиться в єдиному всенародному зусиллі, яке завершиться нашою перемогою.

М. П.

Ф. Лепкий.

"ДО 369"

І Ви пішли, і без ваги,
Ченаче льви боролись Ви!
Що кулі Вам і що штики?
Ви вожаки! Ви юнаки!

І Ви пішли... На слива путь!
І Ви пішли, щоб не вернуть....
Червоний штик, кривавий шлях,
Стоять могили по полях.

Та прийде день, великий день,
День радости і день пісень,
І загуде свободи дзвін -
- До Вас підемо на поклін!

.....

О. Олесь.

Ой, не сійтесь сніги, ой, не сійтесь рясні,
Не губіть ви останньої слави:
Тріє здалека землю усмішка весни,
Пробиваються проліски, трави.

Ой, не сійтесь сніги, ой, не сійтесь рясні,
Згиньте в темній безодні навіки!
Уоца пізно, а все ж діждемось ми весни -
Свята голі, і світла, і втіхи.

Д В А Д Ц Я Т ь - П' Я Т ь Д І Т ь ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

Дня 14 жовтня ц.р. минуло 25 років від того часу, коли Церковний Собор Духovenства і Мирян оформив та оголосив незалежність української церкви від московського патріархату.

До революції 1917 року в Україні витворився був такий стан: 1/православ'я утотожнювалося з руською, а римо-католицизм з польською народностями, 2/усі церкви і їх служителі були московські, 3/кращі священники українці, що зберегли національні особливості, підпадали всяким немиростям і репресіям, 4/духовні школи всіх типів були московські, 5/духовно найцінніший елемент переходив на світську діяльність, бо не бачив перспектив корисної праці для свого народу в церкві. Це довело до того, що виховані духовних шкіл 1907 - 20 років являлись рушійною силою в політичному, економічному і культурному житті України. В тому часі починається відродження Української Православної Церкви. Саме тоді виявилось, що національні особливості цієї церкви не зачорнили, а навпаки, виступили ще виразніше під впливом протиукраїнського настання московської церкви.

Відновлення давніх прав і національної форми української православної церкви, першим державним актом у цьому напрямі, була декларація міністра віросповідань Української Держави 1918 р. для церковного Собору правлячих /московських/ єпископів в Україні. В цій декларації було проголошено тверду і непохитну волю гетьмана всієї України і його уряду про те, що українська церква має бути автокефальною. Другим актом був закон Української Народної Республіки з 1.січня 1919 р., в якому стверджено, що "українська автокефальна церква з її єпархіями ні в якій залежності від російського патріархату не стоїть".

В 1920 р. закінчився один етап збройних визвольних змагань українського народу, але не припинилася боротьба за автокефалію церкви, бо з того часу наш народ взявся за зброю духова. 5 травня 1920 р. в Києві після змагань за звільнення української державчизни в свої руки Всеукраїнська Православна Рада, що складалася з представників духовенства і мирян. Через те, що правлячий єпископат в Україні був московський і вовеже ставився до українського церковного руху, першою турботою Церковної Ради було мати українських єпископів. Всі заходи в тому напрямі не дали бажаних наслідків. Церковний Собор Духovenства і Мирян /14-27 жовтня 1921/, після остаточної відмови митрополита Михаїла, як єксарха московського патріарха в Україні і після невдачі при спробах вислати кандидатів на висвячення до інших церков, - висвятив 23 жовтня 1921 р. в Святій Софії рукоположення єпископів і розділ митрополити протосрея Василя Динківського.

Так було завершено перший етап відродження православної церкви. Діяннями так церковного собору як і самої церкви проведено 1921 р. було багато зроблено, щоб повернути давні форми української православної церкви і внести деякі essentialні зміни. Так було введено до богослужби українську мову, переведено деякі зміни і скорочено церковну службу. Творці й основоположники

церкви 1921, в стояли на тій засаді, що віра в Бога не тільки річна, а й жита та творча. Вона еволюціонує у своїх формах разом з життям і поступом людства. Так завершено перший етап у відродженні української православної церкви.

В недорозі розпочалося переслідування всіх церков. Українська церква була ліквідована найбільш нечуваним в історії способом: сотні тисяч вірних мирян і діячів Церкви, десятки тисяч духовенства, і всі, до одного єпископа з митрополитом на чолі, були знищені або заслані на каторжні роботи. Там вони всі загинули мученицькою смертю, ссытивши нашу церкву своєю кров'ю і засвідчивши віру в Христову правду. Вони ствердили відданість великій ідеї свободи віри, церкви і народу. Тому, як каже один з сучасних діячів, "всі ці ісповідники Української Автокефальної Православної Церкви заслужено увійдуть з пам'яттю праведників із похвалами в історію нашої церкви та будуть у дальшому житті народу святим прикладом".

До другої світової війни під советською владою українська церква фактично не існувала. Зате на тій українській землі, що опинилася під Польщею, православні українці, мимо переслідувань з боку польського шовінізму, змогли витворити в православній Церкві Польщі цілий ряд церковно-релігійних і національних цінностей. Українці здобули фактичну і юридичну автокефалію дня 18 листопада 1924 р. актом царгородського патріярха Григорія VII. Через 238 років після того, як царгородський патріярх передав українську церкву під московську зверхність, він не тільки визнав автокефалію частини давньої київської митрополії, а й засвідчив, що акт 1686 р. був не канонічний. Наступник патріярха Григорія VII Константин VI в посланні до всіх церков світу ствердив, що шовіністичне прилучення київської митрополії до московської церкви відбулося не за канонічними правилами. Це стало поштовхом до ширшого відродження української церкви на тих теренах Польщі. Гільше як 200 парохій почали вживати живу українську мову при богослуженні. Висвячено двох єпископів для українських земель, між ними і теперішнього голову української церкви, митрополита Полікарпа. Створено Передсоборні Комісії для підготовки скликання собору. Розгорнено роботу для перекладу св. Письма, а Товариство ім. Петра Могили заступило, до певної міри, роль старих братств. Все це було підставою до того, що митрополит Діонісій, як голова Православної Автокефальної Церкви в бушій Ген. губернії, за згодою духовенства і вірних, що були об'єднані в Церковних Радах, узяв під свій тимчасовий провід церкву всіх українських земель на сході, що були окуповані німцями. В грудні 1941 р. він призначив найстаршого церковного діяча, архієпископа Полікарпа, адміністратором Української Автокефальної Православної Церкви. Одночасно дав своє благословення висвятити єпископів для зайнятих земель, що і відбулося в лютому 1942 р., коли архієпископ Полікарп і єпископ Олександр в Пінському висвятили єпископів для епархії Великої України.

Таким чином український народ здобув і другу ієрархію єпископів. Вони в надзвичайно тяжких умовах гітлерівської окупації понесли в народ свій хрест во ім'я відновлення Христової віри.

На еміграції, завдяки спільному зусиллю єпархії, духовенства і мирян, вдалося упорядкувати церковні справи. Працює спеціальна комісія з духовенства і мирян для підготовки церковного собору на еміграції. Треба ще теобелити ти дати на розв'язу певних проблем нашої церкви, зокрема питань її правного положення. Зарядження церкви на вигнанні величезне, бо української церкви в Гатькіщині немає. Відома греко-католицька церква на Західних Землях України вігнідується лише тому, що вона українська. Отже українська церква є і буде лише тут, на чужині. Це все вимагає від нас не тільки віри, побожності і дисципліни, а й певної жорсткості для церкви і ім'я нашого майбутнього.

Мусимо закріпити братерські відносини між всіма українськими церквами, зміцнити єдність серед духовенства і вірних, об'єднати біля церкви якнайбільше активних і віруючих. У нас є єдина Православна Апостольська Церква. Вона має стояти на висоті зарядження теперішнього часу - зберегти мораль серед нашого народу, щоб він міг виконати своє зарядження супроти Гатькіщини. Наша Церква несе прапор мучеників, що на ньому є написані загально-людські і загально-християнські і наші національні ідеали.

Сьогодні в 25-ту річницю з того часу, коли ці велетні духа - духовні, миряни, світлої слави вчені, рядові робітники і селяни - добровільно взяли хрест на свої плечі і пішли тернистим шляхом на нову Голгофу - схилимо свої голови і віддаймо їм належну пам'ять і похвалу праведників".

Іван Розгін. /

Микола Стеля.

УРІВОК З ПОЕМИ "ЗА РІДНОЮ ЗЕМЛЕЮ".

І ось той дім, той самий дім, підліся,
Годрип'я, хвіртка і гівно руде,
Муди постійно розум його нісся
І згідки ліхо встало молоде.
Де вчора дім ще рипив горя досить,
Але і теплих спогадів ясних
Че потасить йому, як неба-пробинь,
Тя буїни ітїт далекої весни.

Повішов Григорій... Де ж усе останнє?
Чи хтось іде із хати зустрічат?
Чи говорити знов до нього стане?
Чом же ніхто не хоче відчиняти
Дверей? Ах так, їх там чомусь не видно
Роздирта чорна яма-замість них,
І шила нема на вікнах, і скритно
Так поїває з отворів сумних.

В кімнаті купа збитого каміння,
А з тилу - дім завалений увесь:
Руїна...Пустка...Смерть і безгоміння
Гадуть на серце раптом, як з небес:
О, Боже, що ти, чим його вітаєш?
Невже це яв, невже не сон страшний?
А серце вже не чує і не знає,
Здається в світ для нього зблід ясний.

І ось рука торкнулась рукоятки
Холодного пістоля... Що йому
Зосталося тепер? Якої кладки
Іти шукать і під яку керму?
В грудях жгла ще помста й воїнність
І хвилювала серце, наче стяг:
Ні, ні, себе не дасть дарма він зничить,
Го помста є дорожка за життя.

Немов казали: йди, помстися кату,
Бсалям обом - за цей вогонь війни,
Уто ж гинеє в тому, що сім'ї не стало?
Григорії дума і шукає слів,
А в синім небі мрійно пропливали
Хурні пючі осінніх журавліг,
Неси свою нечувану розплату:
За краї, сім'ю, за пекло чужини.

1945 р.

Конюваленко О.П.

III. РИЖ НА УКРАЇНІ.

/Продовження/.

Перші кроки по розвідковим посівам рижу на Україні були розпочаті в 1930 році УІР, його відділом нових рослин, але в 1932 р. систематичну роботу по географічному сортовипробуванню рижу переймає на себе Нікопольський центральний рисовий опорний пункт.

З 1934 року центр науково-дослідної роботи по рису переноситься до Вознесеньку, де засновується Українська Науково-дослідна станція Рижосіяння, яка з того ж часу починає розгортати широку науково-дослідну працю з такої тематики: 1/ Сортовипробування рижу в географічному обсязі. 2/ Терміни посіву рижу. 3/ Норми висіву рижу. 4/ Способи висіву. 5/ Водний режим та гідромодуль. З 1935-36р.р. станція починає вивчати компоненти рижового сівозвороту, мінеральні добрива та терміни основної та передпосівної обробки ґрунту/під риж. Одночасно з науково-дослідною роботою на станції та її опорних пунктах, риж починає поширюватися в колгоспному господарстві. Першими піонерами якого робляться колгоспи Вознесенського району с/л Натягайлівки та Дмитрівки. За якими незабаром до рижосіяння залучаються коло 52 колгоспних господарств різних областей України /Одеської, Донецької, Дніпропетровської, Харківської/. Як сприймається рижосіяння селянством України бачимо з таблиці ч. 6, яка показує зріст площі під риж у Вознесенському районі, починаючи з 1934 року, а саме:

Таблиця 6.

В 1934 році було засіяно рижом	70 га.
1935	110 ..
1936	420 ..
1937	650 ..
1938	505 ..
1939	725 ..
1940	760 ..
1941	809 ..
1942	180 ..
1943	127,0 ..

Примітка: зменшення площі посіву в 1938 році з'ясовується виключенням частини плантації під суходіл з огляду сильної засміченості рижовими просянками /засмічувателі рижу/.

Наслідками науково-дослідної роботи та колгоспною практикою було доведено, що риж в умовах України є високорентабельною культурою, яка щорічно дає високі та сталі врожаї, що дорівнюють-ся пересічно 30-40 цнт. з га, а в окремих господарствах вони сягають ще вище. В 1937 році в громадському господарстві "Чер-

воний маяк" Вознесенського району, було одержано з площі в 10 по 47 цнт. в громадській ім. Молотова на Дніпропетровщині з площі 74 га одержано пересічно по 42,2 цнт., в громадській "Азов-Рис" на Маріупільщині з площі 48 га одержано по 46 цнт., а в 1938 р. з тієї ж площі одержано по 50 цнт. з га. Дані за 1938 та 1939 рік показали, що в окремих рисових господарствах Вознесенського району, на тих плантаціях, де виконувався комплекс агротехнічних заходів підвищення врожаїв досягало 65-80 цнт. з га. В 1938 р. Вознесенський район в цілому з площі 501 га одержав пересічно по 30 цнт. з га, а в 1939 р. з площі 627 га по 35 цнт. з га. Запорізький район на протязі 1938-39 р.р. одержав пересічний врожай з площі в 120 га по 36,6 цнт. з га, Анострівський район за 1938-39 р.р. одержав по 30-33 цнт. з га і т.д. Врожай рису в Кочетопі на Чернігівщині збільшився від 25 до 52 цнт. з га в залежності від кліматичних умов року. Але низька якість насіннєвого матеріалу рису незабаром призвела до сильного засмічування рисових посівів специфічними рисовими засмічувачами і частковому виключенню плантацій під суходольних план, якщо мало місце у Вознесенському в 1938 році.

З початку широкого виробничого висортювання рисових сортів привертало увагу на добір гатунку рису, який би своєчасно висігав та давав добрі врожаї. Це питання було вирішено через розведення дослідів з сортовипробуванням різних сортів рису, завезених з України з ДСР, Закавказзя, Середньої Азії, імпе Шербина М.В., що був в той час керівником по селекції МРНС.

Шербина М.В. - рукопис: "Сорти рису на Україні" 16.11.1940 р.

Майже з півста гатунків рису, що брали участь в сортовипробуванні, кращими для українських ґрунто-кліматичних умов себе виявили: Ообе, Кендзо, Канторі, та Хорайдо зов гатунки північно японського походження, одержані від Далекосхідної рисової селекції Росії, але в виробництві знайшли своє місце лише сорти Кензо та Ообе, що характеризуються за Шербинаю такими ознаками:

1. Гатунка Ообе - ботанічна відміна - Італіана. Безосий, квіткові луски солом'яно-жовті, абсолютна вага зерна/вага 1000 зерен/ - 29,0 гр. Плівчатість - 19%, вегетаційний період 90-95 днів, має нижню соломку, через це висіває, а також має нахил до осипання зерна.

2. Гатунка Кендзо - ботанічна відміна - Діхрон. Осистий, квіткові луски двокольорові, абсолютна вага зерна 31,5 - 32,0 гр. Плівчатість - 19%, вегетаційний період 90-95 днів. Не висіває, не обсипається.

Не зупиняючись на цьому, МРНС з 1935 року приотуває до власної селекції рису, яка належної організації та обсягу набуває лише з 1937 року. Метою селекції було: вивести власні гатунки рису, які цілком відповідали б ґрунтово-кліматичним умовам України, були б ранньостиглі, високорослі, не висігали і, таким чином, були б здатні до механізованого жнив'я.

"В наслідок наполегливої кропотливої роботи по селекції рису пише далі Шербина, - за останні 5 років 1935 - 39 МРНС вивела два гатунки рису, що своєю врожайністю та іншими економічними ознаками є кращі за поширені зразки у виробництві". Характеристика цих гатунків рису за Шербинаю така:

1. Гатунок ч.-2586-І. Готанічна відміна - Церавшаніка. Есзостий, середньостиглий, не полягає. Для механізованого виробництва цілком придатний. Насіння цього сорту в 1938 році було передано до Державного сортовипробування.

2. Гатунок ч.- 0427. Готанічно відміна - церавшаніка. Високоврожайний, безостий, ранньостиглий, не обсіпається, не полягає. Для механізованих жнив цілком придатний. Насіння цього гатунку в 1940 році також було передано до Державного сортовипробування.

Для більш докладної характеристики Українських гатунків рижу подаємо їх врожаї в порівнянні з врожаєм Кендзо та Ообе за 3-х річчя 1937 - 39 р.р.

Таблиця 7.

Гатунки	Роки	Врожаї			Пересіч. врож. за 3 роки	Врож в% до стан-дарту.	Вегет. період в днях.	Абсолют. вага з. в грам.
		1937	1938	1939				
Кендзо	.....	27,5	37,0	46,6	37,0	100,0	95	31,9
Ообе	.....	31,7	37,5	54,1	41,1	111,0	88	29,5
ч.-2586-І	.....	40,7	44,6	57,8	47,7	128,9	95	31,1
ч.-0427	.....	-	49,2	61,4	55,3	149,4	88	30,4

Цією, як видно з нижче наведеної таблиці ч.-8, гатунок ч.-2586-І в Державному сортовипробуванні 1938 року в чотирьох сортодільницях на далекій географічній відстані також показав себе з боку врожайності далого кращим за стандарти Кендзо та Ообе.

Таблиця 8.

Сортодільниця	Врожайність			Назва Станд.
	ч.2586-І	Стандарт	ч.2586-І в % до ст.	
Вознесенськ Мик. обл.	54,9	46,3	118,3	Ообе
Нікополь Запоріж.	40,9	30,6	133,3	Кендзо
Миргород Полт. обл.	65,9	57,5	114,6	Ообе
Полтавськ. риж. радгосп.	56,2	41,5	135,4	Кендзо

Таким чином, таблиці ч. 7, 8 безсумнівно переконують, що нові українські гатунки рижу по врожайності далеко перевищують Кендзо та Ообе, що зараз поширені в виробництві і майже не поступаються їм по абсолютній вазі зерна та вегетаційному періоду.

Гатунок ч.-2586-І дає надвишку врожаю зерна в порівнянні до Кендзо пересічно за 3 роки 10,7 цнт. з га, або 28,9%. Гатунок ч.-0427 пересічно за два роки дав надвишку - 18,3 цнт/га або 49,4%.

В Державному сортовипробуванні гатунок 2586-І на всіх чотирьох сортодільницях дав надвишку врожаю над стандартами Ообе та Кендзо пересічно на 25,5%.

Поширені в виробництві гатунки рижу Ообе та Кендзо довгий час являли собою гатунки лише по назві. В дійсності ж це були сумішки різноманітних відмін /ботанічних/ та форм, що негативно впливало на врожай рижу. Наприклад, за даними апробації 1938 р в громгоспі "АЗОВ-РІЛ" Маріупольського району - гатунки Кендзо мав основної ботанічної відміни - Діжра - 29,5%. Решту, ж 70,5% складали різні ботанічні домішки. Аналогічні явища часто мали місце і в багатьох інших громадських господарствах України по обох згаданих вище гатунках рижу. В ці домішки входило багато таких ботанічних відмін та форм, що сильно обсидалися, полагали, часом не встигали і наліть при правильній і високій агротехніці знижували врожай та знижували рижову продукцію - друпку. В додаток до всього, за відсутності будь якої роботи по насінництву, наявний посівний матеріал рік-у-рік все сильніш знецінювався, засмічувався насінням дуже шкідливих для культури рижу засмітниками, рижовою прослянкою - Ехнохлюа орицікола, з та курячим просом Ехнох.срусгаллі, з., що майже не відділяються від насіння від насіння рижу ніякими зерноочисними машинами.

Такий стан з посівним матеріалом міг скоро призвести українське рижосіяння до катастрофи, до неможливості дальшого поширення цієї високо цінної результативно-прибуткової культури. Щоб ліквідувати таке загрозливе становище, УРСР з осени 1937 року розпочинає широку роботу по насінництву рижу гатунків Кендзо та Ообе. З цією метою з господарських посівів станції та кращих громадських господарств, станція відбирає індивідуальним методом 16500 рослин для вирощування еліти. Крім цього, в деяких громгоспах Вознесенського району методом масового відбору було одібрано краще насіння по Ообе 25 цн. і по Кендзо 10 цн. для засіву на насінницьких ділянках.

Цей захід дозволив рижовій станції вже в 1939 році забезпечити всі свої посіви поліпшеним насінницьким матеріалом, та закрести в 10-ти рижових громгоспах Вознесенського району насінницькі ділянки, врожаєм з яких в 1940 р. було замінено значну кількість рядового безпорядного посівного матеріалу району на чисто-гатунковий.

Наслідки дорічної праці укр.Н.Д.Р.С. по насінництву видно з такої таблиці.

Таблиця ч.9.

Гатунки	1938 рік			1939 рік		
	Насіння в цн.	Гатун. чист.	Категор.	насін. в цн.	Гатунк. чистота.	Категорія.
Ообе еліта	7,41	100	I	9,8	100	I
Ообе і репродук.	100,0	98,7	II	176,6	100	I
Кендзо еліта	7,95	100	I	6,4	100	I
Кендзо і репрод.	92,0	100,8	II	164,8	100	I
	25,0	97,8	II	-	-	-
Разом	238,36	-	-	357,6	-	-

Таким чином, за два роки праці по насінництву, було виведено 596 цн. чистосортного насінницького матеріалу.

Дальші плани та заходи УНДРС в насіннєвій справі та поширенню виробничого вижосіяння на Україні було перервано подіями другої світової війни, що зруйнували і саму станцію.

Моноваленко О.П.

РИЖОВА КУЛЬТУРА - ЯК СПОСІВ БОРОТЬБИ З МАЛЯРІЄЮ.

Звичайний рядовий громадянин культури рижу інакше собі не уявляє, як поруч з малярією, гавячкою в 40 ступнів та лихоманкою, що б'є, трусить та морчить людину поки не настане смерть. З цього приводу ми мусимо розібратися в цьому питанні і тут же з'ясувати, чи малярія дійсно виникає в областях рижової культури в зв'язку з вижосіянням, чи це пояснюється просто загальними умовами, звичайними для тих областей, де риж сіється?

З'ясуванню цього питання найбільше уваги було приділено в Італії, де малярія довгий час була страшним бичем.

До початку нашої доби, в Італії з малярією намагалися боротися виключно законодавчими заходами, як наприклад, обмеженням посівної площі рижу, або установам певної відстані /1,5 км./ вижових плантацій від селищ і т.і., але всі ці заходи не дали жодних наслідків.

Лише роботи останніх десятиріч, науковс-дослідних установ, що були скеровані в бік технічного удосконалення культури рижу, дали можливість позбавитися малярії цілим рижосіючим районам Італії.

Практично ці заходи були скеровані на раціоналізацію зрошувальної мережі, відбудову дренажу та цілої системи відвідних каналів і знищення посадників малярії - болот.

Недоскональність зрошувальних систем, що ними характеризуються майже всі оживні райони земної кулі, відсутність розумного регулювання водного балансу районів призведе до того, що багато зрошувальної води розтікається даремно, без всякої потреби, затоплює та заболочує вільні, незабрані культурою простори. Ці, неосвоені та заболочені простори /терени/ і являються сприятливими для розплоджування малярійного комара. От ці два фактори і є основною і головною причиною розповсюдження малярії, але ці фактори, на думку директора Верчільської науково-дослідної рижової станції п.НОВЕЛЛІ /Італія/, є цілком переможними і що в цьому разі, риж є найкращий спільник не малярії, а людини, бо культурою рижу легше всього можна позбавитися болот.

НОВЕЛЛІ наводить численні приклади, коли поширення культури рижу призводило до зменшення захворювань на малярію. В Нагаррі /провінція в Італії/ 70 років тому назад, пише Новеллі, коли там було посівів рижу дуже мало, хворих на малярію нараховувалось до 10%. В 1911 р., коли площа рижових посівів досягла 69 тис.га, хворих на малярію було лише 0,6%.

З цього боку також досить цікаве повідомлення проф. ГРАССІ, що народить числа майже 300-х річних спостережень з 1611-1900р.

Свої рисунки, зменшення смертності від малярії в провінції Мартара з 85 чол. на 100 тис. населення, до 14 чол. на 100 тис. населення, рін зв'язує з кривою зросту площі під культурою рижу.

З 1905-1909 р. середня смертність від малярії цілої Італії дорівнювалася 14 чол. на 100 тис. населення, але в той час час для провінцій ~~Мартара~~ Павія та Павія смертність від малярії була лише 2,4 чол. на 100 тис. населення, між іншим, ці провінції, до введення в них культури рижу, були самими злісними на малярію.

Подібне ж співвідношення було помічено в Іспанії і Португалії, де болотисті місцевості, ззареденням в них культури рижу, або з раціоналізацією зрошувальних систем вже існувавших плантацій, побилися відносно здоровими районами з незначним відсотком маляриків.

Гезуморно, що заміна заболочених теренів на рижові плантації та націоналізація зрошувальних систем, ще не дадуть цілковитого знищення малярійного комаря та малярії, але вона буде сильно пригнічена. Для цілковитого знищення малярії треба вжити таких засобів:

1.- Переривання життєвого циклу збудника малярії в середині людського тіла і 2.- Переривання життєвого циклу збудника малярії поза людським тілом, способом знищення малярійного комаря.

Перше досягається хінізацією населення малярійних місцевостей, а друге - знищенням личино-малярійного комаря, нафтовуванням водоемів, або осушкою їх коли це можливо,

Дослідами в Голгарії, що були проведені в 1922р. установлено, що личинка малярійного комаря гине під впливом сонячного проміння не лише тоді, коли водоюм висушений остаточно, але навіть і тоді, коли шар води у водоюмі не перевищує 2-3 см.

Ці дані цілком відповідають дослідям, що їх було проведено в продовж багатьох років доктором ВОСКРЕСЕНСЬКИМ в Азербайджані на рижових плантаціях. В 1927 р. ВОСКРЕСЕНСЬКИЙ цілком довів, що в умовах періодичного просушування рижової плантації - /3-х денне просушування, 11 днів заливу/ цілком знищується личинка малярійного комаря. Лишалось невідомим, як буде реагувати на переривчасте зрошування сама рослина рижу, як це може відбитися на зрості та врожаї його окремих гатунків.

Але і це питання з часом було позитивно розв'язане Азербайджанською науково-дослідною рижовою станцією. Два кращих рижових гатунки Азербайджану "Вельвіджирі" та "Амбарбу-білий", що в 1928 - 29 р. з ними провадилися досліді на переривчастому зрошувальному тлі, не зменшили звичайної своєї врожайності, навпаки, на обох гатунках спостерігалось поліпшення якості зерна - збільшення відсотку його скловидності.

Ця проблема переривчастого зрошування рижу також працювала і Вознесенська НДРС., яка за 4 роки своїх дослідів прийшла до

таких висновків: боротьба з личинкою малярійного комаря в умовах переривчастого зрошування рижу цілком можлива. В умовах Вознесенського району вона вимагає шестиденної просушки пігля 9-ти денного затоплення, але просушка плантації в продовж 6 днів швидко відбивається на рижорі і призводить до зниження врожаю, наприклад: -

В той час, коли контрольні ділянки дають врожай - 40,9 цн. га
Ділянки з переривчастим зрошуванням дають лише - 35,47 цн. га.

Якщо ж при переривному зрошуванні, риж підживлювати 4 рази за вегетацію мінеральними добривами, то зниження врожаю цілком ліквідується, що видно з наслідків досліду, про вплив амонійної та нітратної форми азоту на врожай рижу при переривному зрошуванні:

Таблиця ч. 10.

Показники	Контроль з добривом при пост.затопл.	Переривне зрошування з добривом	Переривне зрошування без добрива
Врожай	44,99 ц/га	49,79 ц/га	39,65 ц/га
Висота рослини	79 см.	83 см.	..
Довжина волоті	15,5 см.	16,0 см.	-
Чолосистість	87,0	90,0	-

Отже, з наведеної таблиці видно, що переривне зрошування рижу підсилене своєчасно міндобривами, цілком забезпечує і високий врожай рижу і загальний розвиток рослин.

Окрім методів боротьби з личинкою малярійного комаря, що про них говорилося вище, опинимось ще на одному, який з великим успіхом може бути використаний в цьому напрямку - це рибо-розведення на рижорих плантаціях. Присутність 3-4 літніх м-ця на рижорих чеках шару води в 10 - 15 см., сильно збагачує її своєрідним рослинним та тваринним населенням, що дозволяє розводити на ньому рибу. Крім того, що риба живлячись буде знищувати силу личинок малярійного комаря, вона допомагає до деякої міри підвищенню врожаю рижу. Розриваючи поверхню ґрунту, риба знищує в великій кількості різних хробачків, молюсків, червей, личинок рижового комарика та панцерного рачка, що є рижовими шкідниками. Риба живиться насінням шкідливих для рижу засмічувачів, як наприклад: просянами, що в великій кількості обсіпаються в воду, а також споживає їх молоді сходи та водорослі, таким чином, поза тим, що риба на рижорих чеках майже цілком знищує личинки малярійного комаря, в решті, сама, без особливих на те витрат, дає цінний зарчковий продукт, що що вносить понад 100-250 кг. риби з гектара.

Розводити рибу в першу чергу треба на планірованих чеках, оскільки на них можна підтримувати рівномірний шар води.

На неспланірованих та на непланірованих чеках розведення риби вимагає значних витрат при меншій ефективності;

що до її добування.

Розведення риби на рижових плантаціях вимагає деяких додаткових пристосувань, як забезпечення всіх водоспусків та водонапусків спеціальними ґратками, щоб риба через них не пролезала. Валики повинні бути настільки міцними, що запобігти проривам їх та утечі з ченів води, а з ними і риби. Понад валиками в які вправлено водовипуски прориваються канавки на 30-35 см. глибини та 40 см. ширини. В ці канавки збирається риба з ченів під час спуску води для їх тимчасової просушки. В осени, після остаточного спуску з плантації води в ці канавки та ямах, що їх рибляють перед спуском, збирається вся риба де її і вибірають. З різних пород риби найбільше придатний для нашої мети є гамбузія та дзеркальний короп. Але гамбузія є дуже дрібна риба і крім того вживання її для знищення личинок малярійного комара іншої користі не дає. В той час як дзеркальний короп є дуже корисна риба. Понад тим, що він дуже прожерливий, що якраз для нашої мети дуже корисно, він краще з іншу рибу мириться зі значними коливаннями температури води, що на рижових плантаціях має місце і в решті, сам дає великий прибуток від його реалізації, як харчового продукту.

Засів коропа на рижовій плантації можна робити мальком, або годовиками, що спеціально розводяться риборозплідниками.

Пускають рибу на плантацію вараз же після позних сходів рижу, та залива ченів сталим шаром води. Один гектар поля вимагає 800-1000 шт. мальків з розрахунком його підсіву коло 50%.

Продуктивність такого зарибленого гектара повинна бути 100-150 кг. риби при середній вазі рибки 300-400 грам та середній довжині 20 см. Годовиків коропа впускають на гектар 200-250 штук середньої ваги в 30-40 розмір. До осени короп при багатих кормах набуває середньої ваги 600-800 грамів. Зариблені плантації забезпечуються дбайливою вартою, бо мала риба має силу виступити, що ползуть на неї. Для мальків та молодого коропа великої загрози небувають жаби, жуки плавунці, вуки, та інші. З птахів - особливо шкідливі - чапля, чапля, чорногуз. Боротися з цими шкідниками, коли їх дуже багато - трудно, але зняти з плантації, та при появленні шкідників у воді вилочувати їх необхідно.

І так, зі всього, що ми могли привести про малярію та заходи проти неї не виникає, що культуру рижу можна будь як пов'язувати з чимисью необхідністю малярії, як його супутниці.

З численних прикладів ясно видно, що малярія є наслідком не раціонального водокористування та культурної відсталості населення, яким воно переважно є в країнах Сходу, з безладною та неохайною культурою рижу.

Раціональне використання вільних заболочених теренів рижовими культурами і в першу чергу рижом - є найкращий спосіб позбавитися малярії, оздоровити заражені на малярію райони.

Раціоналізація ж агротехніки рижівництва, що ризикує зі всього комплексу значна про рижову рослину, буде досягнута за умов.

культури рижу з переривчастим, або періодичним зрошуванням та обов'язковим використанням парів і сівозміни.

Розробка способів культури рижу, що виключало б необхідність зловживання зрошувальною водою, виведення нових гатунків рижу, здібних для культури з періодичним зрошуванням, ось чергові завдання, що їх собі мають постарити в ближчому майбутньому рижові науково-дослідні установи.

Гр. Лисий.

ПРИЛУТКОВЕ ПАСІЧНИЦТВО. /Продовження/.

Вулик.

Для інтенсивного пасічникування надається найкраще американський вулик Лянґґрота. Він є легкий, тривкий, міцний вигідний в праці і при мандрівнім пасічництві, сім'ї розвиваються в них добре. Хитами цього вулика є: 1. що літний, 2. що бджоли /трупі/ затикають вибою леток - який є при дні і пні - як що пасічник не усуне вчасно трупів, - душаться. Щоб запобігти цьому увів я в тім напрямі поліпшення: замість одного летка проробив я два летки в передній стіні, при дні вулика. На час зимівлі залишаю обидва летки по пару см. відкритими, зимівля при допомозі двох відкритих летків є цілком певна, бо на випадок забиття мертвими бджолами одного летка - виміна повітря відбувається другим летком. Вигідним двоветковий вулик є ще в тім випадку, коли коли уживаю його до зимівлі двох родин з резервовими матками; в тім випадку діло вулика при допомозі перегородової дошки - на дві половини в яких поміщую дві сім'ї.

Другим поліпшенням є рухоме утеплення, яке дозволяє в кожнім часі мати вулика одно чи двостінним. Для цього роблю резервоє дно з дошки в 2 см. загрубшки і такої величини, щоб по наложенню на нього вулика вистарало з усіх боків на 5 - 6 см. До резервоєї площі резервового дна прибиваю три листви /крім переду/ кожна біля 3 см. товщини і ширина в віддалі 1 - 2 см. від країв резервового дна.

Відтак збираю скриньку - без стелі і дна з 1-2 см. грубої шалівки /дошки/, якої внутрішні виміри були б 3-4 см. більші від зовнішніх вимірів вулика. Ця скринька повинна бути біля 10 см. вищою від вулика, а передня стінка має бути коло 5 см. вища /від бічних і задньої стінки/ то значить, що коли ту скриньку положимо на резервоє дно, то в передній стіні скриньки буде отвір високий близько 5 см., який буде творити вільний вхід для бджіл до вулика.

Коли хочу з літнього вулика зробити зимівлю, то з стовпів /паліз/ знімаю літнього вулика, на його місце накладаю резервоє дно, на яке /для збільшення тепла/ можу дати 1-2 листки папи; на те

дно кладу вулик, а на вулика скриньку, яка опреться об резервне дно. Між стінами вулика та стінами скриньки повстане 3 - 4см. порожня /залежно від товщини стінок скриньки/, яку випихаємо соломю, або якимсь іншим матеріалом. Тому, що скринька коло 10см. вища за вулик, то повстане місце для щільного утеплення стелі.

Тому що передня стінка скриньки знизу на 5см. коротша /щоб не закривала летка/, треба до неї припасувати відповідної ширини і довжини дощечку, яка не дозволить б усування опакування, а тим самим - затканню летка.

Таким способом можемо кожною пори мати вулика, або двостінного, це важне при мандрівнім пасічництві, при яким зручніше перевозити пасіку в одностінних вуликах. Крім того літом в часі спеки - легко усунути опакування, бо вистарчить піднести скриньку й опакування само випаде; для охорони вулика від спеки накладаємо скриньку без опакування.

Підготовка пасіки до зимівлі.

Підготування пасіки до медозбору - починається підготівлею пасіки до зимівлі. Зимівля це основа прибутковости пасіки. Зі зле підготованою до зимівлі пасікою буде мати пасічник клопіт цілий рік, а в пазі з клопотом - величезна і втрата.

Уяби не підготованої до зимівлі пасіки: 1.пні - слабухи, 2.пні - без матки, 3.пні з недостатнім зимовим запасом меду, 4. пні зі зле розложеним запасом меду, 5.пні з старими матками, 6. пні з зашироким гніздом, 7.пні з затісним гніздом.

Вже при кінці головното пожитку мусимо покасувати, або направити всіх слабухів, безматків і пнів з тротівками, бо вони є причиною чападни, якої самі падають жертвою, а навіть можуть бути причиною загибелі пасіки, бо чападна може поширитися на цілу пасіку, а навіть і на сусідні пасіки. За слабуха вважаємо такого пня, який обсідає менше ніж 7 рамок Ніколи не жалуємо, що через касування пнів зменшимо пасіку. Пам'ятаймо завшещо що 10 сильних пнів дадуть завше зиск, а 100 - поганеньких - завше дадуть втрату. Кояк слабуха пустимо в зимівлю, то він або запержиться й чавесні "вконає", або хоч і виїде добре - будемо мати з ним клопіт. В частині в якій описані методи пасічникування є подані способи на збільшення пасіки й через осінне касування пнів, чисель-

ности пасіки не зменшимо - в порівнянні з весняним станом; навпаки, зостанеться нам ще декілька пнів запасних. Через осіннє катування пнів, висуємо деяку кількість меду і воску.

Пень який має недостатній запас меду згине голодовою смерю, а ми втрачимо не лише пня, але й той запас меду який він зів, а з якого ми могли скористати, або будемо мати з ним клопіт зимою й весною з підгодзуванням, або - ще гірше - з відрятовуванням від позірної смерти. Можна часто стрінути пасічника, який хвалиться, що від Різдва - до часу першого облету, відрятував 10, чи більше пнів від смерти /загибелі/. Очевидно, нема тут чим хвалитися, бо такий пасічник - завдяки своєму недбальству - /не доповнивши восени зимових запасів/ поніс дуже велику втрату, а саме: кожен з урятованих пнів мав певну кількість черви /часто навіть 3 рамки/, яка з причини браку меду і холоду який повстав при повільнім завмиранні бджіл застудилася і заринула. Якщо такий пень був би мав потрібний запас меду, то черва була б не застудилася, а бджоли, які були б виклолись з неї, використали були б весняний пожиток і пень був би сильним. А так - хоч ми й врятували пня, то його прийдеться злучити на весні з іншим пнем, бо виїде ослабленим. Як навіть, - що рідко буває - буде який пень поволі розвиватися - то однак з нього великої потіхи не будемо мати, бо він ніколи не дорівняє пневі, який правильно перезимував.

Пень - в залежності від сили та місця зимівлі /в стебнику/, або надворі/ повинен мати 12 - 16 кгр. меду, або стільки рамок до половини критого меду - скільки рамок обсідають бджоли.

Пні, які мають достатній запас меду, а запас той еле розложений - погано зимують.

Дуже часто стрічаємо пасічників, які не вміють собі здати справи з того, що в них погинули поодинокі пні, хоч в вуликах залишилося - неваж навіть значний запас меду.

Причиною загибелі пнів в цьому випадку - еле розложений мед.

Щоб пень добре перезимував, мусить мати над своїм зимовим кубом запас меду, який вистарчить би йому аж до теплішого часу, тобто до першого весняного облету. В противнім випадку, бджоли дійшовши до порішньої листви рамки - гинуть з холоду, хоч на бокових рамках мають ще мед.

З тієї самої причини бувають також значні осипи бджіл - до 50 % і більше відсотків-, а то, в тому випадку, коли частина бджіл має в своїх рамках достатньо меду, а частина - замало.

В вулику, крім крайніх рамок, не повинні знаходитися рамки, які не були б бодай до половини заповнені медом. Пні з старими матками - то так, як старі корови, коні, кури - мало дають хісна. Стара матка слабо червить й пень - не тільки, що не приїде до великої сили, але може бути так ослаблений, що - мимо доброго перезимування прийдеться весною його снасувати /а він же зів зимою - восени не менше 12 кг. меду/.

Правило є, що не повинні ми тримати в пасіці старших за 2 річних маток, допускаються такі тільки тоді, коли пні відзначаються особливими прикметами, напр., неріштливі, дуже працюючі, будували мало трутрової водини, добре боронилися проти нападу і т.п. Приплоду маток з тих пнів вживемо на заступлення маток в пнях з некорисними прикметами, напр., гін до роєння, нападки, слаба оборона при нападі і т.п.

Зашироке гніздо дуже погано впливає на зимівлю бджіл. Чим в вулику більше рамок необсажених бджолами, тим бджоли мусять більше зїдати меду, щоб витворити потрібну теплоту; а чим більше зїдає бджола меду - тим більше нагромаджується в відходовій кишці нестравних частей й бджоли - не можуть вдержати налу до першого весняного облету - запорожуються й гинуть. Пні з затісним гніздом також зле зимують. Коли бджіл зтіснено, то значить примусимо їх зимувати на менше рамках, ніж вони можуть обсісти, тоді в гнізді буде загаряче, бджоли будуть тепіти спрагу, непокоїтися, вибризувати, а щоб найти потрібну воду - відкривуть забагато комірок меду; мед почне псуватися й від нього бджоли заперуться.

Коли пасіка - при кінці годовного пожитку - приготовано до зимівлі - то значить всі явища некорисної зимівлі усунені, можемо бути спокійні, що восени не будемо мати жодного клопоту в пасічничім підприємстві й спокійно будемо гдати зимівлі.

Зостається нам іще одно, а саме, слідкувати чи який інший пасічник не побить нам шноди, як що в його пасіці кинулася нападка, в якій і наші бджоли беруть участь.

Зимівля.

Пасіку можна зимувати на тічку, або в стебнику. Коли ми добре підготували пасіку до зимівлі, вулик утеплили зі всіх боків, споду і верху, а порожнє місце в середині вуликів вповнили добрими матками, або соломкою - може пасіка дуже добре зимувати на тічку, не боячись й найсильнішого морозу.

Тому, що бджоли потребують зимою як найбільше спокою, треба забезпечити їх від різних стуків, потрясень, які можуть походити від людей, звірят, птиць і т. д.; при цьому треба замітити, що сталий гук, чи турбот /напр. млин/ бджолам не перешкоджає в добрій зимівлі - вони звикають до нього. Пні повинні бути звернені до півночі летками, щоб сонце не виваблювало їх назовні в часі морозів.

Зимівля на тічку має свої добрі й злі сторони: До добрих належать: 1. не маємо клопоту й праці з заносенням і виношенням пасіки до і зі стебника, 2. серед зими трапляються настільки теплі дні, що бджоли можуть облетітися і зчиститися, а це дуже корисно впливає на дальшу зимівлю.

Злі сторони зимівлі на тічку: Пні мусять бути сильніші, ніж ті, які зимують в стебнику. 2. Більше з'їдають меду на витворення тепла, 3. наразені на крадіжку та інші ушкодження від "добрих людей і звірят.

Щоб бджоли добре перезимували в стебнику мусять він бути: 1. Чимнаменше вразливий на вплив зовнішньої температури, то значить, що в нім не повинно тепло знижуватися менше ніж плюс 2° й підвищуватися понад плюс 6°. 2. Повинен бути стабільно помірно сухий, зовсім темний, ізолюваний від деяких гуків, стуків шмерів, забезпечений допливом свіжого повітря зипсутого повітря.

Помітки/вигоди/ зимівлі в стебнику: вуликів не треба надто утеплювати, сім'ї навіть слабші - перезимовують добре, бджоли менше з'їдають меду, пні забезпечені від крадіжки.

М.Р.

"К. В. В. С. В. И. Д. Г. Р. У. В. Т."

Кожному доводилось чути про т. зв. квасний чи заквашений ґрунт. Та не всі можуть знати, що таке квасна земля. Така земля дійсно є. Воно правда, що коли взяти трохи такої землі на язик, то може не відчуваємо кривого смаку, бо кваси /кислоти/, які є в ґрунті, дуже роздрібнені. Але нижні корінці дуже вразливі на заквашеність ґрунту. Але що до того між управними рослинами є різниця. Коли одні як: жито, овес, сараделла, лубин і картопля можуть рости і на заквашених ґрунтах, то знов інші як: буряки, ячмінь, пшениця, горох, конюшина червона та люцерна не люблять квасних ґрунтів. Кваси повстають у землі через гниття природних речей, коли повітря не має достатнього доступу. Коли ґрунтово ґрунт стає гнітним ґноєм, або хоч стернею, а зем-

ля пухна, то приоране бадилля чи солома зігниє в землі скоро. Коли ж земля тяжка, коли повітря має утруднений доступ, то в приорані рослинні частини не "перепалюються" в землі так швидко, але починають гнити. При тій гнитті повстають кваси, які нагромаджуються і з часом закваснюють ґрунт. Найчастіше виступає це на підмоглих ґрунтах, бо всі вільні щілини між грудками землі риворіє і не впускає туди повітря. Гостію заквашена земля є в лісах, але та заквашеність не шкодить зростові дерев, а гриби люблять рости лише на заквашеній землі. Це треба пам'ятати, коли на місці свіжо-викорчованого лісу має бути рілля. Коли в шклянку наллємо якоїсь кислоти, наприклад оцту, і будемо до нього додавати кілька разів по трошки вапна, соди або лугу з деревного попелу, то по якимсь часі той оцет перестане бути квасний. Кажемо тоді, що те вапно чи сода знеутралізувала квас. Отже подібно, як у тій шлянці, діється і в ґрунті. Коли в землі є досить вапна або інших лугів, то кваси, які в ній творяться, будуть знеутралізовані і ґрунт не буде квасний. До ґрунтів, які мають у собі багато вапна, належать ґрунти утворені на вапняних скелях, а крім того деякі т.зв. лісові глинки. Але наші піскові та піськово-глинкові землі звичайно мають у собі дуже мало вапна і через те вони більше або менше заквашені. Часто бідні на вапно є навіть землі, де близько є поклади вапна, а це з тої причини, що додова сода сполокала вапно з одного шару землі до нижчих шарів.

Чи в землі є вапно, чи ні - на це можуть нам дати вказівку деякі ознаки. Там де росте дино квасок - земля квасна і потребує вапна. І навпаки, коли росте польовий мак /мачок - 7 папавер рас/ відно росте на квасній землі, а коли де-не-де і росте на квасній землі, то дуже мізерний. Коли, наприклад, у пшениці аж червоніє від польових маків, то це означає, що в ґрунті багато вапна. Коли взяти грудку землі і полити її соляною кислотою, або хоч міцним оцтом /есенцією/, а з грудки почнуть зараз добуватися бульки газу, то - знак, що в тій землі є вапно. От же тона не квасна. Та щоб точно означити, скільки в землі вапна і чи багато вапна її треба додати, на це треба окремих приладів. Такі прилади дуже добрі і мають їх досвідні стаїї.

Виявивши квасність ґрунту, треба нейтралізувати його домішкою вапна. Найліпше вапнувати поле з початком осені і то таке, на якому мають бути: буряки, горох, яра збіжжя, а особливо, коли в те збіжжя є намір сіяти конюшину.

Коли земля глинивата, або глинигато-піскова з підложжям глини, то найкраще вапнувати її належним меленим вапном, при чому треба висівати 200 до 400 кілограм на один гектар поля. Палене вапно не лише відквашує землю, але й робить її більш пухкою. Зате піскові землі, які й так - пропускні, ліпше вапнувати не паленим вапном, але меленим вапняком.

СЕЛЯНСЬКІ СПІЛКИ НА ДОРОГУ

В ДРУГИЙ РІК ПРАЦІ.

УРІВНИ з привітів Селянській Спілці, проголошених на ювілейних зборах спілки в Аугсбурзі дня 24.XI.1946р.

"ВІТАЄ КОЖНУ ОРГАНІЗОВАНУ СИЛУ. Закликаю до припинення всіх роздорів, не є необхідністю в теперішньому часі". Дир. В. Елаванський - від Таборової Ради і Обласного ПУЕ.

"КОЛИ ПОЧНУТЬ ТРИЦЯТИ ТЕРМІНІ ГРАТИ і прийдеться їх вже ламати, то будемо їх ламати разом з селянами". Проф. Н. Кибалюк - від Товариства Українських Політичних В'язнів.

"НИКОЛИ Я НЕ КОМАНДУВАВ ЛІЦЬКОМ ЧАСТИНОЮ НІМ ІНАЦЬКОЮ ШКОЛОЮ. СМІАДЕННОЄ З СЕЛЯНСЬКИХ СИНІВ. Держава у творенні сили завжди звертається до села, до людей землі, яку ми зremo Гатьківщиною і ми боролись і будем боротися за нашу землю і нашу спільну державу". Ген. В. Петрір.

"БАЧУ СЕЛЯН ЗА ДЕРЖАВНИМ СТОЛОМ В ПІВІ ЯН ГОСПОДАРІВ ДЕРЖАВИ". Проф. В. Чаян.

"ПРИМ РЕАЛЬНОЇ СИЛИ ТВОРЯТЬ СЕЛЯНИ У СВОЇХ ОРГАНІЗАЦІІ І ДУХОВИЙ КАПІТАЛ з яким вернуться додому, а навіть коли і не прийдеться нам вернутися, то цей духовий капітал піднесе загальний рівень і значіння українського народу. Письменник О. Опест - від Спілки Письменників в Аугсбурзі.

"ИНТЕЛІГЕНЦІЯ СТАВ НА СПІВПРАЦІ З СЕЛЯНСТВОМ ДЛЯ ПІДПИСАННЯ КОГО РІВНЯ". Проф. Гинькар - від Українського Університету.

"КОЛИСЬ БУЛО ЛЕГКО ? Степан пішов до Івана і полагодили справу. Тепер, незважаючи на загальне незнайомство і пережиті тоталістичні режими, які виключали право на думання і власну ініціативу самостійне, добровільне об'єднання селян є виявом їхньої дозрілості". Проф. Л. Чикаленко - від Спілки Журналістів в Аугсбурзі.

"НАША ПРОГРАМА - програма політична: координація стремлень всіх політичних партій до спільної мети - здобуття незалежної СОБОРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. Організоване селянство може бути базою до об'єднання". Проф. І.Паливода - від Координаційного Українського Комітету.

"ОРГАНІЗОВАНЕ ДЕРЖАВНО ДУМАЮЧЕ СЕЛЯНСТВО Є ПІДСТАВОЮ ДО СТВОРЕННЯ ОДНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ФРОНТУ. Вітаю поширення організації селян. Проф. МІЩЕНКО - від Українського Національно-Державного Союзу.

"УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ РЕПРЕЗЕНТУЮТЬ ГІДНО НА ЧУЛІ СВОЮ ПОВЕДІНКУ І ДОБРОЮ ПРАЦЮ НАШ НАРІД. Инж. Витвицький - Селянська Спілка Норвіч Ульм.

"Є НЕОБХІДНІСТЮ, ЩОБ НАШІ СЕЛЯНИ ВКЛУЧИЛИСЯ зі всією своєю нічною енергією до селянського активу". Др.В. Лук'янович - від Об'єднання Українських Жінок-Емігранток.

"БЕЖАЙ НАМ БОГ ДОПОМОЖЕ ВЕРНУТИСЯ НА НАШУ БАТЬКІВЩИНУ всім здоровим і всім таким як ми тут є. о. Семен Іващенко від Парафіальної Ради УАПЦ Сомме-Казерне.

ВІДЕОВІДІ ЧЛЕНІВ УПРАВИ СІЛКИ СЕЛЯН.

Проф.Сенько. "Тоді, коли ми їхали, траплялось треба було і пограблять запрягались побіч коней щоб витягнути наші діри з болота - тоді вже творилась наша спілка, вже тоді ми відчули, що в гурті сила". Селяни може не знають філософських трактатів про демократію, але селяни відчули на власних спинах, що таке диктатура, тиранія і тоталізм і вже добре знають, що все, що не є тоталізм - це і є та демократія яка забезпечує нам порятунок. Не тільки тепер, для теперішнього часу, але й на будуче хочемо ми зберегти й зміцнити нашу єдність, щоб у вирішальний момент всім стати пліч-опліч і разом одною лавою змагати до створення Соборної Самостійної Української Держави.

ГОЛОВА СІЛКИ СЕЛЯН І.Фогуславець. У дев'ятнадцятих роках нас ворог поділив на різні групи і групки і - ми програли. Тепер, на скелястих горах німецьких ми ділимося на групи, вороги зовні і вороги що входять в наше середовище ділять нас і спричиняють незгоду і боротьбу між нами. Коли ж ми об'єднаємось і один одного зрозуміємо, ми зможемо здобути те за що ми боролися і боремося - нашу Соборну Незалежну Українську Державу.

Селянин П.Сало. "З відкритою душею і прямим шляхом ми йшли і підемо далі. Були спроби декого з нас відхилити і втягнути нас у партійну боротьбу, але ми не піддалися на це і без ніяких партійних тенденцій єдналися і творили нашу професійно-станову СЕЛЯНСЬКУ СПІЛКУ. Ми будемо й далі єднатися для добра української справи.

С.У.